

En bok med mängder av övningar för skolungdomar

James Stredders *The North Face of Shakespeare* (2004) är inte bara den bästa bok jag hittat om hur man kan använda Shakespeare i undervisningen, den är en av de bästa dramaböcker jag läst överhuvudtaget. Tonvikten ligger helt vid hur man ska levandegöra pjäserna i en undervisningssituation, och bakom de drygt 200 lekar och övningar som beskrivs finns en genomtänkt pedagogisk hållning och filosofi.¹

Förordet till boken är skrivet av Royal Shakespeare Companys mätterlige röstpedagog Cicely Berry, och Jonathan Bates (professor vid universitetet i Warwick) har rankat den som en av de hundra viktigaste Shakespeare-böckerna.

Boken är lika användbar för den som ska sätta upp en pjäs med ungdomar, som för den som vill för- och efterarbeta ett teaterbesök, övningarna är så öppna att de lätt kan anpassas till verk av andra dramatiker. Stredder skriver till och med så inspirerande att jag under läsningen började få idéer om hur man skulle kunna hitta på nya aktiviteter i hans anda.

JAMES STREDDER BOR I STRATFORD-UPON-AVON, och när jag var där i augusti 2007 kontaktade jag honom för att få göra en intervju. Han berättade att han blev klar med sin lärarutbildning i slutet av 1960-talet. Hans första lärarjobb var på en högstadieskola i Kenya.

– Där gick 40 barn i varje klass, det var stor spridning i åldrarna och vi hade ont om böcker och annan undervisningsmaterial. Efter några år där kom jag tillbaka till England och fick arbeta på ett tekniskt college. Här var ju förhållandena helt annorlunda. Men jag upptäckte att grunden för god undervisning var den-

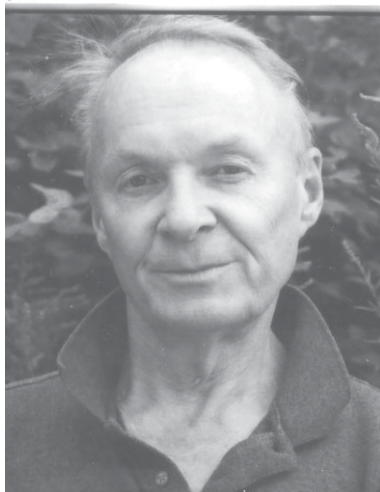

Foto: Kent Hägglund

samma. Det gäller att lägga upp arbetet så att alla i gruppen känner att de är involverade i en meningsfull aktivitet, där var och en är viktig och där ingen ställs utanför. På sätt och vis påminner det om en bra fest!

STREDDER BERÄTTAR ATT HAN under hela sin lärarbana arbetat med att utveckla undervisningsmetoder som aktiverar eleverna. Han började skriva sin bok medan han var anställd vid universitetet i Wolverhampton, men fick inte ro att arbeta med den ens när han tog ledigt korta perioder:

– Jag fick inte till det, jag var fortfarande föreståndare för dramaavdelningen och ledde dessutom en liten teater. Det var först när jag tagit ut en tidig pension och kunde sitta och skriva i 18 månader som boken blev färdig.

Hela tiden under skrivandet hade James Stredder kontakt med ett stort läromedelsförlag som ville ge ut hans bok. När den praktiskt taget var färdig för tryckning kom han dock i konflikt med en förlagsredaktör.

– Han krävde att jag skulle ändra i texten så att boken enbart riktade sig till lärare på secondary schools (motvarande högstadiet). Jag höll med om att det kanske var den största målgruppen, men jag var angelägen om att min bok skulle va öppen för alla pedagoger. Shakespeare har en så stor allmän giltighet. Pjäserna är som ett slagfält – eller ett öppet forum – där progressivism och traditionalism drabbar samman. Och där frågor kring könsroller, etnicitet, ras och politik möts.

KONFLIKTEN MYNNADE UT I ATT James Stredder tog tillbaka *The North Face of Shakespeare* från det stora förlaget och gav ut den på egen hand:

– Det finns pedagoger som hävdar att man inte kan beskriva övningar i text – man måste göra dem. Delvis håller jag med om det – ju fler kurser och workshops du kan gå, desto bättre. Men i och med att jag tog så gott om tid på mig kunde jag arbeta med att få instruktionerna i texten så tydliga som möjligt. Och samtidigt hålla dem öppna. Jag var angelägen om att ge läsarna idéer, som de skulle kunna anpassa till dem som de arbetade med.

– En övning som jag beskriver för en Shakespearepjäs måste lätt kunna föras över till en annan pjäs – eller helt andra sammanhang. Häromdagen pratade jag med en mattelärare som berättade om att hon hade använt en övning från boken på en av sina lektioner. Det gjorde mig glad!

Intervju: Kent Hägglund

¹ 189 kr inkl. porto på www.adlibris.se

Artiklar om Shakespeare och hans pjäser

På www.shakespearesallskapet.se, vår hemsida, har vi lagt ut artiklar om Shakespeares pjäser. Där finns också intervjuer med regissörer, skådespelare och andra som på olika sätt sysslat med Shakespeare. Man kan dessutom följa läsa om händelseförlopp historik kring en rad pjäser. Mycket av materialet kan förstås användas i skolan, i arbetet med Shakespeare.

VI KOMMER ATT LÄGGA UT MER material som med fördel kan användas i undervisningen, och vi välkomnar bidrag från såväl lärare som elever. Förjande verk har tagits upp: *Hamlet*, *Romeo och Julia*, *En midsommarnattsdröm*, *Stormen*, *Trettondagsafton*, *Förvillelser*, *Rickard III*, *Kung Lear*, *En vintersaga*, *Mycket väsen för ingenting*, *Slutet gott*, *all-*

ting gott, *Köpmannen i Venedig*, *Henrik VI, del 1* (!), *Så tuktas en argbigga*, *Macbeth*, *Lika för lika*, *Som ni behagar*, *Othello*, *Sonetterna*, *Venus och Adonis* och *Julius Caesar*. Vi har också haft teman som ”Brott och straff” och Kvinnligt – manligt”

Besök vår hemsida för att läsa gamla och nya artiklar.

RH

En av många övningar ur boken *The North Face of Shakespeare*

James Stredder har gett tillstånd för SHAKESPEARE att publicera ett avsnitt ur hans bok. Det här är en av de över 200 lekar och övningar som man kan hitta där. Den ingår i kapitlet 'Narrative in Shakespeare'.

Synvinklar

För denna övning behöver du ett detaljerat handlingsreferat av pjäsen, som du kopierar i många exemplar. Dela in eleverna i smågrupper, och ge en rollfigur till varje grupp. Med hjälp av referatet – och pjästexten – ska varje grupp ta reda på sin figurs öden i pjäsen och förbereda en tvåminutersberättelse i första person, från rollfigurens synvinkel. Därefter får grupperna i tur och ordning fram-

föra sin berättelse för resten av klassen. Eventuellt kan du be grupperna att försöka få med en eller två fraser som är typiska för deras figur i berättelsen. Alla gruppmedlemmar ska vara aktiva när man berättar sin version av pjäsen, tala om figuren som ”vi”, och låta ordet gå runt så rättvist som möjligt. Be grupperna att lägga upp berättandet som om alla medlemmarna behöver hjälp och stöd av varandra för att få ihop historien. Om du vill kan du ge grupperna en bestämd miljö och situation som berättandet sker i. De kan till exempel vara elever som kallats in till sin rektor för att förklara vad som hänt; vänner som skvallrar på

en buss; gamla män som pratar minnen på en pub; kvinnor vid ett löpande band. Berätta inte för hela klassen vilka situationer det är.

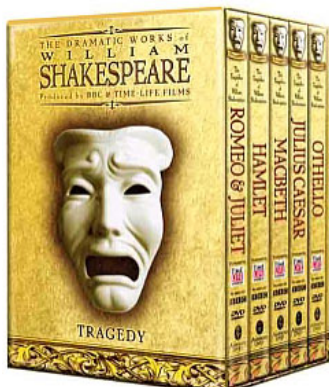
Denna övning fungerar bra för vilken pjäs som helst, men *Julius Caesar* och *Henrik V* är särskilt lämpliga, eftersom i dem många rollfigurer är inblandade i diskussioner om ett ”berättigt mord” respektive ett ”rättvist krig”. Detsamma gäller för pjäser som fokuserar på fördelningen av ansvaret för det som händer, som till exempel *Romeo och Julia*, *Köpmannen i Venedig* eller *Hamlet*.

Översättning: Kent Hägglund

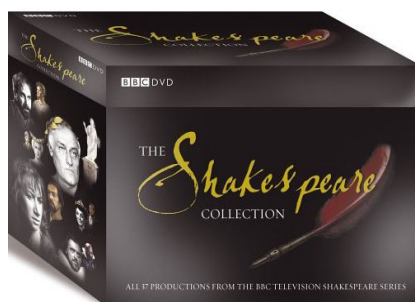
Shakespeare i brittiska skolor

Shakespeares pjäser har förekommit i brittiska skolor åtminstone sedan 1728, då Haymarket-teatern i London annonserade ut en föreställning av *Julius Caesar*, framförd av ”young noblemen” från Westminster School. Det var inom engelskämnet skalden hade sin hemvist, men mot slutet av 1800-talet slog en läroplan fast att eleverna skulle studera Englands medeltida historia genom att läsa Shakespeares pjäser.

DET FINNS EN HEL DEL BERÄTTELSE om hur framtida storheter gjorde stora Shakespeareroller under sin skoltid. Den 14-åriga Laurence Olivier spelade Katarina i *Så tuktas en argbigga*, Peggy Ashcroft gestaltade Shylock i *Köpmannen i Venedig* och

BBC:s Shakespeare Tragedy box innehåller *Romeo och Julia*, *Hamlet*, *Macbeth*, *Julius Caesar* och *Othello* (www.amazon.co.uk)

BBC:s Shakespeare-box £121 + porto på www.amazon.co.uk
Pjäserna kan även köpas en och en för under £ 10

Cassius i *Julius Caesar*. Det finns också ett foto av den 17-åriga prins Charles i titelrollen i *Macbeth* 1965. Han påverkades så positivt av Shakespeare i skolan att han i vuxen ålder stött många projekt och kurser för lärare.

Vardagen är svårare att få grepp om. Men i dagens läroplan slår fast att alla brittiska barn ska ha läst minst en av Shakespeares pjäser när de fyller 14 och ytterligare en före 16 års ålder.

LÄRARE ANVÄNDER SIG OFTA AV VIDEO- och dvd-inspelningar av pjäserna: för yngre barn de animerade halvtimmesversionerna, för äldre långa tv- och filmversioner. Här innebar BBC:s stora serie med samtliga Shakespeares pjäser (inspelad 1978-85) ett trendbrott. Idag kan vi reta oss på att de är

ojämna och litet gammalmodiga, när de kom innebar de en omvälvning som gjorde att man i samtliga engelska skolor kunde se pjäserna framförda av skådespelare.

ETT ANNAT TRENDBROTT KOM 1991 då Cambridge University Press började ge ut en ny skolupplaga. Tidigare skolupplagor hade lagt tonvikten vid att eleverna skulle läsa pjäserna, nu inriktade man sig på att det var texter som skrivits för att framföras. Det var en del av en allmän trend där man även i skolor som inte gjorde regelrätta uppsättningar lät eleverna handfast pröva tolkningsmöjligheter av olika scener på golvet.

Text: Kent Hägglund

Skolupplagor från Cambridge University Press kostar ca £6 + porto på www.amazon.co.uk